

РЕШЕНИЕ

№ 1339

гр. София, 04.03.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 38 състав,
в публично заседание на 10.02.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Татяна Жилова

при участието на секретаря Елена Георгиева и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **11224** по описа за **2019** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Съдебното производство е по чл.128, ал.1, т.6, във връзка с чл.204, ал.4 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК), чл.1, ал.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ) и чл.39, ал.1 и ал.2 от Закона за защита на личните данни (ЗЗЛД).

Производството е образувано по искова молба на Д. П. К. от [населено място], подадена на 16.09.2019г. от пълномощника адвокат С. Ц. С.-Ю., срещу Националната агенция за приходи (НАП).

Съдът е сезиран с искане да осъди Националната агенция за приходи да заплати на ищцата обезщетение в размер на 1000 лева за претърпените от нея неимуществени вреди в периода от 15.07.2019г. до 16.09.2019г., причинени от неизпълнение от страна на НАП в достатъчна степен на задължението ѝ по чл. 59, ал. 1 от Закона за защита на личните данни (ЗЗЛД) и чл.24 и чл.32 от Общия регламент относно защитата на личните данни (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета (GDPR). Ищцата се позовава на чл.39, ал.2 от ЗЗЛД и на чл.1, ал.1 от Закона за отговорността на държавата за вреди (ЗОДОВ). Претенцията е уточнена с допълнителна молба от 30.10.2019г.

С главния иск е съединен иск за заплащане на законната лихва върху претендираното обезщетението, считано от 15.07.2019 г. до окончателното изплащане на вземанията.

Ищецът Д. П. К. основава претенцията си на следните обстоятелства: НАП като администратор на лични данни обработва личните данни на ищеца. На

15.07.2019г. от публикации в медиите става известно, че при т.нар. “хакерска атака“ от електронните масиви на НАП неправомерно е била изтеглена информация с голям обем, съдържаща лични данни на множество български граждани. Към този момент НАП е проявила неправомерно бездействие, изразяващо се в неприлагането на подходящи технически и организационни мерки, за да защити по сигурен начин личните данни на гражданите. При справка, извършена чрез специално изработения от НАП софтуер, с кратко текстово съобщение (SMS) ищецът К. е била уведомена, че нейните лични данни са неправомерно разкрити. Тя се е почувствала възмутена от допуснатия пробив в информационната сигурност и от безкритичното отношение и неадекватни реакции на държавните институции - оттогава живее в постоянен страх и притеснения, защото се чувства незащитена от държавата. Тя се е затворила в себе си, депресирала се, ограничила е до минимум социалните си контакти и е изключително напрегната, знаейки, че личните ѝ данни са станали достояние на трети недобросъвестни лица. Притеснява се да не се промени гражданското ѝ състояние и да не бъде открадната самоличността ѝ. Претендира се право на обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания, причинени от възмущение, безпокойство, чувство на незащитеност, депресия в периода от 15.07.2019г. до 16.09.2019г., които търпи и към настоящия момент. В съдебното заседание се представлява от пълномощниците си адв.Г. и адв.Ю.. Заявява претенция за заплащане на разноските по делото. Адвокат Ю. претендира заплащане на адвокатско възнаграждение по чл.38, ал.1, т.3 от Закона за адвокатурата (ЗА).

Ответникът – Националната агенция за приходите, чрез процесуалнония си представител юрисконсулт Л. Т., оспорва иска по допустимост и основателност. Твърди, че са взети всички необходими мерки за защита на личните данни на ищеца, следователно не налице е незаконнообразно бездействие на администратора на личните данни. Счита, че твърдените неимуществени вреди на ищеца не са причинени от престъпните действия на трети лица, а не от администратора на личните данни. Претендира заплащане на юрисконсултско възнаграждение.

Прокурорът застъпва становище за допустимост на иска, но пледира за отхвърлянето му като неоснователен поради недоказаност на фактическия състав на отговорността на държавата.

СЪДЪТ приема иска за процесуално допустим.

Разгледан по същество, искът е частично основателен.

Установени факти:

Ответникът НАП е специализиран държавен орган към министъра на финансите за установяване, обезпечаване и събиране на публични вземания и определени със закон частни държавни вземания (чл.2, ал.1 от ЗНАП) и администратор на лични данни по смисъла на чл.4, т.7 от Общия регламент относно защитата на личните данни. В това качество ответникът обработва личните данни на ищеца.

В изпълнение на задълженията си за законосъобразно обработване на личните данни ответникът е приел следните актове и е извършил следните действия: 1) Със Заповед № ЗЦУ-746/25.05.2018 г. на изпълнителния директор на НАП е утвърдена Политика по защита на личните данни в НАП; 2) Утвърдена е Политика по информационна сигурност на НАП, версия 3.0 от м. май 2016 г. 3) Утвърдена е

Инструкция № 2/08.05.2019 г. за мерките и средствата за защита на личните данни, обработвани в НАП и реда за движение на преписки и заявяване на регистри; 4) Със Заповед № ЗЦУ-586/30.04.2014 г. на изпълнителния директор на НАП е наредено да се внедри СУСИ по стандарт БДС ISO/IEC 27001:2006 в НАП; 5) Приета е Методика за оценка на риска, версия 1, към м. декември 2013 г.; 6) Със Заповед № ЗЦУ-1436/15.10.2018 г. на изпълнителния директор на НАП са утвърдени „Указания за разработване, попълване и/или зареждане с данни на образци на документи и приложения, утвърдени на основание чл. 10, ал.1, т.5 и т.7 ЗНАП“, „Указания за обозначаване и работа с информация“, „Указания за попълване на образци на процедура“, „Указания за попълване на образца на инструкция“ и др.

Страните не спорят от фактическа страна, че поради нерегламентиран достъп на неизвестно лице, публично оповестен на 15.07.2019 г., е изтекла информация от информационните масиви на НАП, съдържаща лични данни на общо 6 074 140 физически лица, от които 4 104 786 живи физически лица, български и чужди граждани, и 1 989 598 починали физически лица. След изтичането на личните данни НАП е информирала за това Софийската градска прокуратура и Комисията за защита на личните данни. По делото се представи разпечатка на кратко текстово съобщение (SMS) от дата 01.08.2019 г., със следното съдържание: „НАП: По заявка номер 9166 ИМА неправомерно разкрити лични данни“. Не е посочен телефонният номер, на който е получено съобщението. От съдържанието на текстовото съобщение не може да се установи лицето, чиито данни са неправомерно разкрити, нито обемът на данните. Няма данни по делото, а няма и такива твърдения, ищецът К. да се поинтересувала и да е узнала кои точно нейни данни са би незаконосъобразно разкрити. Това се установи едва в хода на съдебното производство и то не по искане на ищеца, а по разпореждане на съда.

От справка на НАП от 06.10.2020 г. е видно, че за ищеца К., индивидуализирана с идентификатор ЕГН, са разкрити лични данни, които включват: ЕГН и имена; данни от годишните данъчни декларации по чл.41 от Закона за облагане на доходите на физическите лица за 2005, 2006 и 2010г.; данни от данъчна декларация за облагане с патентен данък за 2001г., 2003г. и 2007г.; данни от декларации, подадени от работодатели/осигурители за осигурените от тях лица за 2008г.; идентификационни данни за лице, в качеството на представляващ лице в административно-наказателно производство.

Видно от предоставена от Комисията за защита на личните данни (КЗЛД) с нейно писмо изх.№ППН-01-1693#1 от 06.11.2019 г. информация, пред КЗЛД като постоянно действащ независим надзорен орган, който осъществява защитата на лицата при обработването на техните лични данни и при осъществяването на достъпа до тези данни, както и контрола по спазването на Регламент (ЕС) 2016/679 и на ЗЗЛД (чл.61 ал.1 ЗЗЛД), не е налице висящо или приключило производство, иницирано от ищеца. Видно е още и това, че в хода на извършена от страна на КЗЛД проверка по повод изтеклата информация от информационните масиви на НАП, е установено, че при осъществяване на дейността си, НАП в качеството си на администратор на лични данни, не е приложила подходящи технически и организационни мерси, в резултат на което е осъществен неоторизиран достъп, неразрешено разкриване и разпространение на лични данни на физически лица, в различен обем. За така установеното, председателят на КЗЛД е издал НП против НАП за нарушение на чл. 32, § 1, б. „б“ от Общия регламент относно защитата на личните данни. НП не е влязло в сила, предвид

оспорването му пред СРС. Отделно от това, предвид констатирани нарушения, с Решение № ППН-02-399/22.08.2019 г. по описа на КЗЛД, на НАП е издадено и разпореждане за предприемане на подходящи технически и организационни мерки. Решението е оспорено пред АССГ, като е образувано адм. дело №10477/2019 г., което е висящо и не е приключило с окончателен съдебен акт.

С доклада по делото съдът е указал доказателствената тежест на ищеца и на ответника, като е назначил служебно на основание чл.170, ал.2 от АПК експертиза, която да се изготви от лице със специални познания в областта на информационните технологии и киберсигурността, за да се отговори на въпросите дали взетите мерки от НАП са подходящи и достатъчни за защита на личните данни на гражданите, както и да се установи какви действия е трябвало да бъдат извършени, а не са. И двете страни по делото възразиха срещу допуснатата експертиза и отказаха да заплатят възнаграждение за вещо лице, поради което тя бе заличена от съда, като изрично им се указа, че тези обстоятелства остават неустановени.

По делото са събрани гласни доказателства, като е изслушана свидетелката С. М. Бакалска, дъщеря на ищеца. Свидетелката сочи, че след като били уведомени с SMS, че данните на майка ѝ са неправомерно разкрити, последната много се притеснила, за да не злоупотреби някой и да не изтегли кредит на нейно име. Не знае точно какви данни са били разкрити. Сочи, че майка ѝ живее сама, тъй като баща ѝ е починал, и това още повече увеличава притесненията ѝ.

Правни изводи:

По допустимостта на иска:

Въпросът за допустимостта на иска е решен с Определение №4960 от 28.04.2020г. на Върховния административен съд по адм.д.№2386/2020г. , което е задължително за настоящата съдебна инстанция.

Налице са положителните, като съответно липсват отрицателните условия, свързани със съществуването и упражняването правото на иск. Искът е предявен от процесуално правоспособна и дееспособна страна при наличие на правен интерес и срещу процесуално правоспособна страна – юридическото лице на административния орган, от действието или бездействието на който се претендират вредите, в съответствие с чл.205, ал.1 АПК.

Не е налице и пречката по чл.39, ал.4 от специалния ЗЗЛД.

По основателността на иска:

Основателността на иск с правно основание чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ предполага установяването на кумулативното наличие на следните предпоставки: 1/незаконосъобразен акт, действие или бездействие на орган или длъжностно лице на държавата, при или по повод изпълнение на административна дейност, отменени по съответния ред; 2/вреда от такъв административен акт, действие, бездействие; 3/причинна връзка между постановения незаконосъобразен акт, действие или бездействие и настъпилите вредоносен резултат.

Не подлежи на установяване виновно поведение на ответника, тъй като отговорността на държавата е обективна. Незаконосъобразността на действието или бездействието се установява от съда, пред който е предявен искът за обезщетението – чл.204, ал.4 от

АПК.

1. По отношение на незаконосъобразното бездействие

За да е налице незаконосъобразно бездействие на административен орган, той трябва да има вменено от закона задължение да извършва конкретни действия.

Ищецът основава иска си на бездействие на орган или длъжностно лице на НАП да защити по сигурен начин данните на ищеца, изразяващо се в неизпълнение на задълженията му по чл.59, ал.1, чл.45, ал.1, т.6, чл.64, чл.66, ал.1 и ал.2, чл.67, чл.68 ЗЗЛД, чл.24 и чл.32 от Общия регламент.

Разпоредбата на чл.59, ал.1 от ЗЗЛД задължава ответника не само да прилага подходящи технически и организационни мерки, за да гарантира обработването на данните всъответствие с този закон, но и да е в състояние да докаже това. В този смисъл е и разпоредбата на чл.24, §1 от Общия регламент. Изискването за доказване на законосъобразното обработване на данните, разписано като законово задължение на администратора, поставя върху него доказателствената тежест в процеса. По същество разпоредбите на чл.59, ал.1 от ЗЗЛД и чл.24 от Общия регламент създават оборома презумпция за незаконосъобразното обработване на личните данни, щом администраторът не е в състояние да докаже обработването им в съответствие със закона.

Съгласно чл.45, ал.1, т.6 от ЗЗЛД данните се обработват по начин, който гарантира подходящо ниво на сигурност, включително защита срещу неразрешено или незаконосъобразно обработване и срещу случайна загуба, унищожаване или повреждане, като се прилагат подходящи технически или организационни мерки.

В чл.66, ал.2 от ЗЗЛД законодателят е посочил изрично, но не изчерпателно, мерките които администраторът е длъжен да вземе за защита на обработваните данни.

Разпоредбата на чл.4, §12 от Общия регламент изрично определя като „нарушение на сигурността на лични данни“ това нарушение, което води до случайно или неправомерно унищожаване, загуба, промяна, неразрешено разкриване или достъп до лични данни, които се предават, съхраняват или обработват по друг начин.

По делото са представени доказателства за мерките, които ответникът е взел, но въз основа на представените административни актове не може да се установи дали мерките са приложени, нито дали са достатъчни и подходящи. Установяването на тези факти е в тежест на ответника, което освен, че бе указано в настоящото производство, е и нормативно задължение на администратора на личните данни съгласно чл.59, ал.1 от ЗЗЛД. Следва да се отчетат обстоятелствата, че Системата за сигурността на информацията, внедрена със Заповед № ЗЦУ-586/30.04.2014 г. на изпълнителния директор на НАП, е по стандарт от 2006г. (стандарт БДС ISO/IEC 27001:2006г.), методиката за оценка на риска е версия 1.1. от м. ноември 2015г., а политиката по информационна сигурност на НАП е във версия 3.0 от м. май 2016 г. Съгласно чл.59, ал.1, изр. последно от ЗЗЛД и чл.24, §1 от Общия регламент при необходимост мерките се преразглеждат и актуализират. Ответникът не установи с надлежни доказателства по ясен и несъмнен начин дали въведените мерки са достатъчни, подходящи и актуализирани. Представянето на писмени доказателства не е достатъчно да обоснове такъв извод. Това може да бъде установено само чрез съдебно-техническа експертиза от лица със специални познания по киберсигурност, след като им се предостави достъп до информационните системи на ответника – действия, които ответникът не пожела да направи и изрично възрази срещу

изготвянето на експертиза. Последица от процесуалното поведение на ответника и несправянето му с доказателствената тежест за пълно и главно доказване е, че остава недоказан фактът, че са взети подходящи и достатъчни мерки за защита на личните данни и че обработването им се извършва в съответствие със ЗЗЛД и Общия регламент.

Воден от тези съображения, съдът приема, че след като ответникът не е в състояние и проявява нежелание да ангажира доказателства за преценка на обстоятелствата, свързани със законосъобразното обработване на личните данни, той е проявил бездействие по отношение на сигурността на обработването.

Ищецът не посочва конкретно действие, което е трябвало да бъде извършено, но не е, нито посочва действие, което не е извършено правилно, и не ангажира доказателства в тази насока. Въпреки това, предвид липсата на доказателства, ангажирани от ответника в изпълнение на задължението му по чл.59, ал.1 от АПК, пасивното процесуално поведение на ищеца не може да обоснове извод за липса на незаконосъобразно бездействие. Това е така, тъй като процесуалното положение на ищеца в настоящото производство е аналогично на положението на ищеца при предявяване на отрицателен установителен иск. Твърдейки бездействие на ответника, ищецът трябва да установи наличието на свое защитимо право, като докаже фактите, от които то произтича – в случая това се установява от представената справка за обема на разкритите данни и това не е спорно между страните. Единствено ответникът е длъжен да доказва изпълнението на действията, дължими от него по силата на посочените от ищеца законови норми, обезпечаващи защитимото право на ищеца. Ищецът може, но не е длъжен, по силата на обратното доказване, да установи факта на бездействието. Възраженията на ищеца, че такова изпълнение не е осъществено, е достатъчно да обоснове претенцията му при липса на доказателства, представени от ответника. В този смисъл е Тълкувателно решение № 8 от 27.11.2013 г. на ВКС по тълк. д. № 8/2012 г., ОСГТК.

2. По отношение на неимуществените вреди

Неимуществените вреди се изразяват в претърпени болки и страдания –тревога и психически притеснения, и се установяват от гласните доказателства. Съдът приема, с оглед на безспорно установения нерегламентиран достъп до данните на ищеца, че е нормално ищецът да изпитва неудобства, да се чувства притеснено и несигурно. При всички случаи допускането на неразрешен достъп до личните данни, обработвани от НАП, накърнява легитимните очаквания спрямо държавата за сигурност в личната и имуществената сфера, предвид възможността за злоупотреби с личните данни, широко обсъждана в медийното пространство. Съдът дава вяра на показанията на свидетелката, въпреки роднинската ѝ връзка, и приема за установено, че майка ѝ е изпитала притеснения от разкриването на личните данни. Неустановени остават останалите заявени в исковата молба болки и страдания - депресия и социална изолация. Като отчита, че няма доказателства по делото К. да е потърсила информация какви точно данни са разкрити, а се е задоволила само с полученото текстово съобщение, което не дава никаква информация за обема на разкритите данни, съдът приема, че не се доказват по-големи вреди от естественото притеснение и неприятно усещане, което всеки човек би изпитал в подобна ситуация.

3. По отношение на причинната връзка

Основното възражение на ответника е относно липсата на причинна връзка, тъй като неразрешеният достъп е в резултат на „хакерска атака“.

Противоправният резултат е налице – безспорно се установи неразрешен достъп до данните на ищеца. Въпросите дали неразрешеното разкриване е станало възможно от успешно проведената „хакерска атака“ и дали е било възможно тя да се осуети, са неотнормими към правния спор. Бездействието на ответника се приема въз основа на невъзможността му да докаже сигурността на обработваното на личните данни в съответствие с изискванията на закона и законната презумпция на чл.59, ал.1 от ЗОДОВ. Установяването на бездействието по аргумент от несправяне с нормативноустановената доказателствена тежест, не отрича наличието на пряка връзка с противоправния резултат.

На аргумента на ответника – нямаше да има противоправен резултат, ако нямаше успешно проведена „хакерска атака“, се противопоставя следният аргумент – нямаше да има успешна „хакерска атака“, ако бяха взети достатъчни и подходящи мерки за сигурност. Неправомерните действия на третите лица не прекъсват пряката причинно-следствена връзка между бездействието на ответника и противоправния резултат и между противоправния резултат и претърпените неимуществени вреди, тъй като единственото условие, което ги прави възможни е именно бездействието на ответника.

4. По отношение на размера на обезщетението

В съответствие с изложеното в т.2 съдът приема, че на обезщетяване подлежат обичайните неимуществени вреди, причинени от бездействието на ответника, които съдът следва да определи по справедливост на основание чл.52 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД). За обезщетяване на обичайни вреди съдът изхожда от характера на увреждането и от стандарта на живот, преценен на основата на минималната работна заплата (за исковия период минималната работна заплата е 560 лева). Ищецът не претендира и не доказва вреди, по-големи от обичайните, поради което не се налага и да представя доказателства за специфични на неговото положение обстоятелства, които основават по-големи вреди от обичайните.

Съдът като съобрази от една страна увредата на ищеца, която се изразява в обичайното психическо ритеснение в тази ситуация, и от друга страна като взе предвид, че бездействието на ответника не е единственият и решаващ фактор за психическите притеснения на ищеца, и на основание чл.52 от Закона за задълженията и договорите, намира, че сумата от 250 лева представлява справедливо обезщетение на неимуществените вреди.

5. По отношение на съединения иск за лихва

Съединеният иск за заплащане на законна лихва за причинените вреди е основателен, считано от датата на влизане в сила на съдебното решение в сила. Съгласно т.4 от Тълкувателно решение №3 от 22.04.2004г. на Върховния касационен съд при незаконни действия и бездействия на административни

органи началният момент на забавата и съответно дължимостта на законна лихва върху сумата на обезщетението настъпва от момента на преустановяването им. Съответно административният орган изпада в забава след влизане в сила на съдебното решение, с което се установява незаконосъобразността на действията или бездействията му. От този момент нататък се дължи и законната лихва. Съгласно чл.130, ал.2 от Закона за съдебната власт тълкувателните решения и тълкувателните постановления са задължителни за органите на съдебната и изпълнителната власт, за органите на местното самоуправление, както и за всички органи, които издават административни актове.

По изложените съображения искът се уважава в размер на 250 лева, ведно със законната лихва от влизане в сила на съдебното решение, а над тази сума до пълния предявен размер искът се отхвърля.

Разноски:

На основание чл.10, ал. 3 от ЗОДОВ ответникът следва да заплати на ищеца внесените такси по производството (пред настоящата инстанция и пред Върховния административен съд) в размер на 30 лева. които.

На основание чл.38, ал.1,т.3 от ЗА, във връзка с чл.10, ал. 3 от ЗОДОВ ответникът следва да заплати на адвокат Ю. минималното адвокатско възнаграждение съобразно уважената част от иска, определено в размер на 75 лева, съобразно чл.8, ал.1, т.1 от Наредбата за минималните размери на адвокатските възнаграждения.

На основание чл.10, ал.4 от ЗОДОВ ищецът следва да заплати на ответника възнаграждение за юрисконсулт в размер на 75 лева съобразно отхвърлената част от иска, определено на основание чл.24 от Наредбата за заплащане на правната помощ във връзка с чл.37 от Закона за правната помощ.

Така мотивиран и на основание чл.172, ал.2 от АПК Административен съд София-град, 38 –ми състав,

РЕШИ:

ОСЪЖДА Националната агенция за приходите да заплати на Д. П. К. обезщетение за неимуществени вреди, причинени от незаконосъобразно обработване наличните й данни, в размер на 250 (двеста и петдесет) лева, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от влизане на съдебното решение в сила до окончателното й изплащане.

ОТХВЪРЛЯ иска на Д. П. К. срещу Националната агенция за приходите за обезщетение на неимуществени вреди в останалата му част до предявения размер от 1 000 лева.

ОСЪЖДА Националната агенция за приходите да заплати на Д. П. К. такси по производството в размер на 30 (тридесет) лева.

ОСЪЖДА Националната агенция за приходите да заплати на адвокат С. Ц. С.-Ю. адвокатско възнаграждение в размер на 75 (седемдесет и пет) лева.

ОСЪЖДА Д. П. К. да заплати на Националната агенция за приходите

юрисконсултско възнаграждение в размер на 75 (седемдесет и пет) лева.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред
Върховния административен съд, подадена чрез Административен съд
София-град в 14-дневен срок от съобщаването му.

СЪДИЯ: